

PERSPEKTIV

Vi spiser den fattige verdens fisk

Opdræt af fisk er ifølge FN en af verdens hurtigst voksende industrier og nødvendigt, hvis vi skal brødføde verdens befolkning i fremtiden. Men verdens fattigste risikerer at sulte, hvis de rige lande i stigende grad skal spise opdrættet laks og ørred, lyder kritikken.

Du skal til at læse en Danwatch Perspektiv-artikel. Hvad er det?

Fiskene forsvinder ud for Vestafrikas kyster. Bekymrede biologer og ngo'er beskylder fiskefoderindustrien for at påvirke levebrød og fødevarer sikkerheden for verdens fattige lande, når de fanger fisk til opdrættede fisk frem for mennesker.

CHRISTINE VAUFREY / FLICKR

(<https://danwatch.dk/author/louise/>)

Louise Voller (<https://danwatch.dk/author/louise/>)
Journalist

FREDAG 25. OKTOBER 2019

DERFOR SKAL DU BRUGE 5 MINUTTER PÅ DENNE ARTIKEL:

Når du køber en laks i supermarkedet, kan den have levet af foder lavet af fiskemel, der stammer fra fisk i Chile, Island eller fattige lande som Mauretanien. Men nogle af de fisk, der bliver brugt til fiskefoder, kunne også være gået direkte til mad til mennesker. Denne serie sætter fokus på problemstillingen med, at millioner tons fisk, som kunne være brugt som mad til mennesker, i stedet laves om til foder til opdrætsfisk.

Vi er blevet bedre til at spise fisk de seneste år, men vi skal spise meget mere, siger Sundhedsstyrelsen. Fisk er smækfyldt med selen, jod og D-vitamin, og derfor bør alle spise 350 gram fisk om ugen.

Men verdens vilde fiskebestande har det ikke godt. Derfor advarer FNs Fødevare – og Landbrugsorganisation FAO om overfiskeri, og opdræt af særligt laks og ørred er eksploderet i de senere år.

Norge er verdens største producent af opdrættede laks, og landet leverer hvert år omkring en million tons laks til verdensmarkedet. Til sammenligning producerede danske fiskeopdræt iflg. Danmarks Statistik i 2017 knap 48.000 tons fisk og skaldyr.

Men opdrættede fisk lever også af fisk. Og her begynder problemerne.

Fangst af fisk til fiskefoder frem for mennesker dræner verdenshavene for de små såkaldte pelagiske fisk, som fx. tobis, ansjoser og lyskrebs, som også er en vigtig fødekilde for større fisk. Det bekymrer flere eksperter, Danwatch har talt med.

“Man frarøver mennesker i udviklingslande med lave indtægter en billig, næringsrig lokal fisk, for at støtte produktionen af en dyr opdrættet fisk, der primært spises i højindkomstlande”, siger marinebiolog og professor på University of British Columbia i Canada, Daniel Pauly.

Dansk fiskeindustri spiller nøglerolle

- Den danske fiskeindustri spiller en betydelig rolle i den globale cyklus for fiskeopdræt. Danmark er EU's største producent af fiskemel og fiskeolie, og vi er ivrige købere og sælgere i det globale marked.
 - Næsten halvdelen af det fiskemel og fiskeolie, der importeres til EU, ender i Danmark, viser tal fra European Market Observatory for Fisheries and Aquaculture Products (EUMOFA).
-

Billigere og sundere kost i verden

Dambrug giver billigere fisk, og dét betyder mere næringsrig kost i verden, mener tilhængerne. Kritikerne hævder derimod, at stigningen i antallet af fiskeopdræt øger efterspørgslen på fisk til fiskefoder, der kunne være spist af mennesker i stedet.

Et studie fra 2017, 'Most fish destined for fishmeal production are food-grade fish', konkluderede, at 90 procent af de fisk, der fanges og anvendes til fiskefoder i dag, kunne have været spist af mennesker.

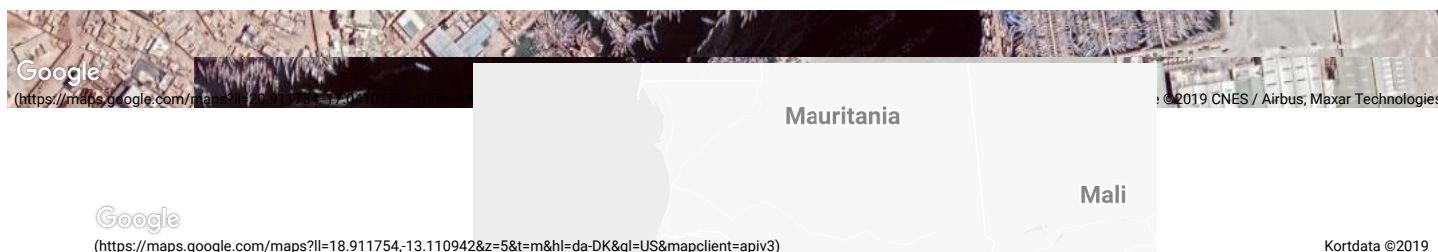
Daniel Pauly fra University of British Columbia er en af forfatterne bag studiet, og han har forsket i fiskebestande i Vestafrika gennem to årtier:

“Hvis spiselige fisk skal laves til fiskemel, så øger det prisen på fisk til mennesker, der skal spise dem, og det påvirker fødevarer sikkerheden. Vestafrika har et problem med fødevarer sikkerhed, og det er alvorligt, særligt på grund af klimaforandringerne”, siger Daniel Pauly.

Greenpeace udgav i juni 2019 rapporten, 'A Waste of Fish', der konkluderer, at “fødevarer sikkerheden og levebrød for lokalbefolkningen i Vestafrika er truet af den ekspanderende fiskemels- og fiskeolieindustri i Mauretanien, Senegal og Gambia”.

“Vi mister hundredtusindvis af tons af spiselige fisk til fiskemels- og fiskeolie-eksportører, hvilket potentielt påvirker 40 millioner afrikanske forbrugere”, siger Dr. Ibrahima Cisse, Oceans Campaign Manager for Greenpeace.

Der er trængsel i havnen i byen Nouadhibou på Mauretaniens kyst. Fiskerbådene ligger tæt.

Fem kilo fisk til ét kilo fiskemel

Ligesom i hav, søer og vandløb skal arter som sandart, pighvar, laks og ørred i fangenskab også leve af fisk, de små pelagiske fisk eller skidtfisk. Derfor fanger industrifiskere i hele verden arter som sardiner, ansjoser og lyskrebs, der laves til fiskemel og fiskeolie og sælges videre til dyrefoder.

Omtrent en femtedel af verdens fangst af vilde fisk anvendes i dag til fiskemel og fiskeolie, hvoraf langt størstedelen bruges til fiskefoder.

Og så er vi tilbage ved laksen.

En opdrættet laks slagtes, når den vejer mellem 2 og 5 kilo, og den har på det tidspunkt spist mellem 2 og 9 kg fiskefoder. Fiskefoder består af planter, alger eller soja og afskæringer fra filetfabrikker, altså hoved, hale og fiskeben, og knap 30 procent er fiskemel. For at producere et kilo fiskemel skal der fiskes op til fem kilo pelagiske fisk.

Fisk til fisk fra fattige lande

Et af de steder, som oplever overfiskningen af de små fiskearter, er Mauretanien i Vestafrika. Engang var der masser af fisk ud for Mauretaniens kyster, i dag er de tre største pelagiske arter, nemlig sardiner og bonga, der altså anvendes til fiskemel i fiskefoder, ved at forsvinde, viser FAOs seneste vurdering, (<http://www.fao.org/fi/static-media/MeetingDocuments/CECAF/CECAF-SSC8/Ref.8e.pdf>)

“Arterne er stærkt overfisket”, siger Daniel Pauly.

Hver mauretanier spiser i gennemsnit 8-20 kg fisk om året, har FAO regnet ud, og mange af de fisk er netop sardiner og bonga.

De senere år er fiskene også blevet særdeles attraktive for en stribe af de fabrikker, der ligger langs med kysten øst for landets største kystby, Nouadhibou. Fiskerne i Nouadhibou sælger i stigende grad deres fangster til fabrikkerne, der forvandler de små fisk til fiskemel og fiskeolie, som eksporteres til bl.a. Rusland, Kina og EU.

Fiskemels- og fiskeoliefabrikkerne vokser og har i de senere år har gjort Mauretanien til en af Vestafrikas største eksportører af pelagiske fisk.

Dansk import af fiskemel og fiskeolie fra Vestafrika

Danmark importerer langt det meste fiskemel og fiskeolie fra Island, Norge og Chile, og først som nummer syv på listen over lande, vi får fiskemel og fiskeolie fra, ligger Marokko og Mauretanien. De seneste to år har seks danske virksomheder importeret fiskemel og fiskeolie derfra, viser en undersøgelse fra Danwatch.

Ifølge tal fra Fiskeristyrelsen var Mauretanien i 2018 den syvende største leverandør af fiskeolie til Danmark, og Marokko den syvende største leverandør af fiskemel.

Philippe Cury er seniorforsker på det franske forskningsinstitut for udvikling, Institut de Recherche pour le Développement, i Belgien. Vi har spurgt ham, hvad danske virksomheder skal gøre for at undlade at påvirke fødevarer sikkerheden i Vestafrika, når de køber fiskemel og fiskeolie fra Mauretanien og Marokko.

“De skal holde op”, lyder det korte svar fra Philippe Cury.

“Pelagiske fisk bør bruges til mad og ikke til at fodre dyr. Vestafrika har et problem med fødevarer sikkerhed, og det er alvorligt, særligt på grund af klimaforandringerne. Den øgede efterspørgsel for fiskemel til fiskeopdræt lægger hårdt pres på pelagiske fisk i hele verden, og i dag er den efterspørgsel i konkurrence med fødevarerforsyningen”, siger han.

FN: Opdræt af fisk skal lette overfiskeri i verdenshavene
(<https://danwatch.dk/perspektiv/fn-opdraet-af-fisk-skal-lette-overfiskeri-i-verdenshavene/>)

25. oktober 2019

(<https://danwatch.dk/perspektiv/fn-opdraet-af-fisk-skal-lette-overfiskeri-i-verdenshavene/>)

De køber fiskemel og fiskeolie fra Vestafrika
(<https://danwatch.dk/perspektiv/de-koeber-fiskemel-og-fiskeolie-fra-vestafrika/>)

25. oktober 2019

(<https://danwatch.dk/perspektiv/de-koeber-fiskemel-og-fiskeolie-fra-vestafrika/>)

Det siger virksomhederne om import af fisk fra Vestafrika
(<https://danwatch.dk/perspektiv/det-siger-virksomhederne-om-import-af-fisk-fra-vestafrika/>)

25. oktober 2019

(<https://danwatch.dk/perspektiv/det-siger-virksomhederne-om-import-af-fisk-fra-vestafrika/>)

Klager over uansvarlig virksomhedsadfærd afvises på strib
(<https://danwatch.dk/perspektiv/klager-over-danske-virksomheder-afvises-paa-stribe/>)

8. august 2019

(<https://danwatch.dk/perspektiv/kla-ger-over-danske-virksomheder-afvises-paa-stribe/>)

1.01

OM DANWATCH

Danwatch er et uafhængigt, undersøgende medie og researchcenter, der laver journalistik i offentlighedens interesse.

(<https://www.facebook.com/danwatchmedia>)

(<https://twitter.com/DanWatchDK>)

(<https://www.youtube.com/user/danwatch2007>)

PRØV VORES NYHEDSBREV

Navn

Virksomhed

E-mail

☒ Ja, jeg godkender Danwatchs opbevaring og brug af disse data som beskrevet her (<https://danwatch.dk/om-danwatch/persondata/>)

 Send

KONTAKT

☎ +45 8155 0076(tel:+4581550076)

✉ info@danwatch.dk(mailto:info@danwatch.dk)

📍 Nørregade 18, 4. 1165 København K

👤 Direktør og Executive Editor Jesper Nymark(mailto:jn@danwatch.dk)

👤 Ansv. chefredaktør Jesper Hyhne Petersen(mailto:jhp@danwatch.dk)